

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים

ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים

מועד הבחינה: קיץ תשס"ז, 2007

מספר השאלון: 137,001203

תנ"ך

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון	—	קטע שלא נלמד	—	(4x3)	—	12	נקודות
פרק שני	—	נושא הגג: "מלכים ונביאים"	—	(16x2)	—	32	נקודות
פרק שלישי	—	נושא החובה: "עלילות הראשית"	—	(14x1)	—	14	נקודות
פרק רביעי	—	נושאי הבחירה	—	(14x3)	—	42	נקודות
	—	סה"כ	—		—	100	נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד. (2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה). רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון – קטע שלא נלמד (12 נקודות)

קרא יהושע, ט', 24-3, 27.

יהושע, ט', 24-3

וַיִּשְׁבֵי גִבְעוֹן שָׁמְעוּ אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ לִירֵחוֹ וְלַעֲנִי: וַיַּעֲשׂוּ גַם־הֵמָּה בְּעֶרְמָה וַיִּלְכּוּ וַיִּצְטִירוּ וַיִּקְחוּ שָׁקִים בָּלִים לַחֲמוּרֵיהֶם וְנֹאדוֹת יוֹן בָּלִים וּמִבְּקָעִים וּמִצְדָּרִים: וַיַּעֲלֹת בָּלוֹת וּמִטְלָאֵת בְּרַגְלֵיהֶם וּשְׁלֵמוֹת בָּלוֹת עֲלֵיהֶם וְכָל לֶחֶם צִידִם יָבֵשׁ הָיָה נִקְדָּים: וַיִּלְכּוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַמַּחֲנֶה הַגָּלְגַל וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו וְאֶל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה בָּאוּ וְעַתָּה פָּרַתְרֵלְנוּ בְּרִית: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַחַיִּי אֹלָיו בְּקִרְבֵי אֶתָּה יוֹשֵׁב וְאַיִךְ אִכְרוֹת־לָךְ בְּרִית: וַיֹּאמְרוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ עֲבָדֶיךָ אֲנַחְנוּ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ מִי אַתֶּם וּמֵאֵיזוֹ תְּבָאוּ: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה מֵאֵד בָּאוּ עֲבָדֶיךָ לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי־שָׁמְעֵנוּ שָׁמְעוּ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה בְּמִצְרַיִם: וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה לְשֵׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן לְסִיחֹן מֶלֶךְ חֲשֹׁבֹן וְלַעֹג מֶלֶךְ־הַבְּשָׁן אֲשֶׁר בְּעֶשְׂתָּרוֹת: וַיֹּאמְרוּ אֵלָינוּ זְקִינֵינוּ וְכָל־יֹשְׁבֵי אֶרְצֵנוּ לֵאמֹר קָחוּ בְיָדְכֶם צִידָה לְדָרֶךְ וּלְכּוּ לִקְרֹאתֶם וְאִמְדַתֶם אֲלֵיהֶם עֲבָדֵיכֶם אֲנַחְנוּ וְעַתָּה פָּרַתְרֵלְנוּ בְּרִית: זֶה וְלַחֲמוֹנוֹ חָם הַצִּטִּידֵנוּ אֲתוּ מִכְּתִיבֵנוּ בְּיוֹם צִאתֵנוּ לִלְכֹת אֲלֵיכֶם וְעַתָּה הִנֵּה יָבֵשׁ וְהָיָה נִקְדָּים: וְאֱלֹהֵי נֹאדוֹת הַיּוֹן אֲשֶׁר מֵלֵאנֹי תְּדַשִּׁים וְהִנֵּה הִתְבַּקְּעוּ וְאֱלֹהֵי שְׁלֵמוֹתֵינוּ וַיַּעֲלֵינוּ בְּלוֹ מֶרֶב הַדָּרֶךְ מֵאֵד: וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים מִצִּידֵם וְאֶת־פִּי יְהוָה לֹא שָׁאֲלוּ: וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ שְׁלוֹם וַיְכַרֵּת לָהֶם בְּרִית לְחַיִּיתָם וַיִּשְׁבְּעוּ לָהֶם נְשִׂאֵי הָעֵדָה: וַיְהִי מִקְצֵה שְׁלֹשֶׁת יָמִים אַחֲרֵי אֲשֶׁר־פָּרַתְנוּ לָהֶם בְּרִית וַיִּשְׁמְעוּ מִי־קִרְבֵּי חָם אֵלָיו וּבְקִרְבֵי חָם יֹשְׁבִים: וַיִּסְעוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ אֶל־עָרֵיהֶם בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַעֲרִיהֶם גִּבְעוֹן וְהַפְּזִירָה וּבְאֵרוֹת וּקְרִית יַעֲרִים: וְלֹא הָיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי־נִשְׁבְּעוּ לָהֶם נְשִׂאֵי הָעֵדָה בַּיּוֹם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְנוּ כָּל־הָעֵדָה עַל־הַנְּשִׂאִים: וַיֹּאמְרוּ כָּל־הַנְּשִׂאִים אֶל־כָּל־הָעֵדָה אֲנַחְנוּ נִשְׁבְּעֵנוּ לָהֶם בַּיּוֹם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה לֹא נֹכַח לְנַגֵּעַ בָּהֶם: זֹאת נַעֲשֶׂה לָהֶם וְהַחַיָּה אוֹתָם וְלֹא־יְהִי עֲלֵינוּ קֶזֶף עַל־הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר־נִשְׁבְּעֵנוּ לָהֶם: וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם הַנְּשִׂאִים יִתְּנוּ וַיְהִיו חֲטֹבוֹ עֵצִים וְשֹׁאֲבֵי מַיִם לְכָל־הָעֵדָה כַּאֲשֶׁר דִּבְּרוּ לָהֶם הַנְּשִׂאִים:

ויאמר
אברהם

וַיִּקְרָא לָהֶם כב
 יְהוֹשֻׁעַ וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר לָמָּה רַמַּתֶּם אֹתָנוּ לֵאמֹר
 רְחוּקִים אַנְתָּנוּ מִכֶּם מְאֹד וְאַתֶּם בְּקִרְבָּנוּ יֹשְׁבִים: וְעַתָּה כג
 אֲרוּרִים אַתֶּם וְלֹא־יִכָּרֵת מִכֶּם עֶבֶד וְחַטְבֵי עֵצִים וְשֹׂאבֵי מַיִם
 לְבַיִת אֱלֹהֵי: וַיַּעֲנוּ אֹת־יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמְרוּ כִּי הִגַּד הַגִּד לְעַבְדֶיךָ כד
 אֵת אֲשֶׁר צִוָּה הָ: אֱלֹהֶיךָ אֶת־מֹשֶׁה עַבְדּוֹ לֵתֵת לָכֶם אֶת־
 כָּל־הָאָרֶץ וְלֹהֲשִׁימוֹד אֶת־כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וַיֵּרָא
 מְאֹד לִנְפֹשֵׁיתֵינוּ מִפְּנֵיכֶם וַנַּעֲשֶׂה אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה:

יהושע, טו, 27

וַיִּתְּנֶם יְהוֹשֻׁעַ בַּיּוֹם

ט

הַהוּא חַטְבֵי עֵצִים וְשֹׂאבֵי מַיִם לְעֵדָה וְלְמוֹצָא הָ: עַד־
 הַיּוֹם הַזֶּה אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר:

ענה על שלוש שאלות: על שאלה 1 (חובה), ועל שתיים מהשאלות 2-4 (לכל שאלה — 4 נקודות).
 ענה על שאלה 1 (חובה).

1. הגבעונים מבקשים מעם ישראל לכרות להם ברית.

א. הגבעונים טענו שבאו מארץ רחוקה, אולם למעשה הם באו מארץ קרובה.

בסס את שני החלקים של קביעה זו על הכתוב. (2 נקודות)

ב. מה הייתה התגובה הראשונית של יהושע ואנשיו לבקשת הגבעונים, ומה הייתה

תגובתם לאחר ששמעו את דברי הגבעונים? (2 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 2-4.

2. תיאור מעשה הגבעונים חוזר בשתי גרסאות: פעם מפי המספר (פסוקים 4-5);

ופעם מפי הגבעונים (פסוקים 11-13).

ציין שלושה הבדלים בין הגרסאות, וכתוב כיצד אפשר להסביר, באמצעות ההבדלים

שציינת, את המסופר בפסוק 15.

3. א. כיצד מנמקים הגבעונים את בקשתם לכרות ברית? (2 נקודות)

ב. ניתן לראות במקרא שני סוגי בריתות בין בני אדם: ברית בין שווים וברית חסות.

מהו סוג הברית שנכרתה עם הגבעונים? הסבר, והיעזר בתשובתך לסעיף א.

(2 נקודות)

4. קרא פסוקים 19-24, 27 בקטע שלפניך.

יהושע והנשיאים נתקלים בבעיה של התנגשות שני צווים.

א. מה הם הצווים המתנגשים על פי פסוקים 19, 24? (2 נקודות)

ב. כיצד נפתרת בעיה זו? (2 נקודות)

פרק שני – נושא הגג: "מלכים ונביאים" (32 נקודות)

ענה על שתי שאלות: על אחת מהשאלות 5-6, ועל אחת מהשאלות 7-8.
בכל אחת מהשאלות שבחרת ענה על שניים מהסעיפים א-ג.
(לכל סעיף – 8 נקודות; סה"כ – 16 נקודות לשאלה)
ענה על אחת מהשאלות 5-6.

5. קרא מלכים א, י"א, 9-25.

וַיִּתְאַפֵּי הָיְהוָה בְּשִׁלְמֹה כִּי־נָטָה לִבָּבוּ מֵעַם הָיְהוָה
 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּדְרָאָה אֵלָיו פְּעַמִּים: וַצֹּה אֱלֹהֵי עַל־הַדָּבָר הַזֶּה
 לִבְלֹת־לָלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא שֹׁמֵר אֶת אֲשֶׁר־צִוָּה
 הָיְהוָה: וַיֹּאמֶר הָיְהוָה לְשִׁלְמֹה יַעַן אֲשֶׁר הִיטֵיתָ־
 זֹאת עִמּוֹךְ וְלֹא שָׁמַרְתָּ בְּרִיתִי וְחֻקֹּתַי אֲשֶׁר צִוִּיתִי עִלְיֶיךָ קִדַּע
 אֶקְרַע אֶת־הַמְּמַלְכָה מֵעִלְיֶיךָ וְנִתְּתִיהָ לְעַבְדְּךָ: אֲדָבִימִיךָ
 לֹא אֶעֱשֶׂנָה לְמַעַן דָּוִד אָבִיךָ מִיַּד בְּנֶךָ אֶקְרַעְנָה: רַק אֶת־
 כָּל־הַמְּמַלְכָה לֹא אֶקְרַע שֶׁבֶט אֶחָד אֲתָן לְבְנֶךָ לְמַעַן דָּוִד
 עַבְדִּי וְלְמַעַן יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי: וַיִּקַּם הָיְהוָה
 שָׁטָן לְשִׁלְמֹה אֶת הַדָּד הָאֲדָמִי מִזֶּרַע הַמֶּלֶךְ הוּא בְּאֶדֶם:
 וַיְהִי בַּהֲיוֹת דָּוִד אֶת־אֶדֶם בַּעֲלוֹת יוֹאָב שֶׁר הַצָּבָא לְקַבֵּר
 אֶת־הַחֲלָלִים וַיַּךְ כָּל־זֶכֶר בְּאֶדֶם: כִּי שֵׁשֶׁת חֳדָשִׁים יִשְׁבֹּשׁ־שֵׁם
 יוֹאָב וְכָל־יִשְׂרָאֵל עַד־הַכְּרִית כָּל־זֶכֶר בְּאֶדֶם: וַיְבָרַח אֲדָד
 הוּא וְאֲנָשָׁיִם אֲדָמִיִּים מֵעַבְדֵי אָבִיו אֲתָו לָבוֹא מִצְרַיִם וְהַדָּד
 גָּעַר קָטָן: וַיִּקְמוּ מִמְדִּין וַיָּבֹאוּ פָּאֶרֶן וַיִּקְחוּ אֲנָשִׁים עִמָּם
 מִפָּאֶרֶן וַיָּבֹאוּ מִצְרַיִם אֶל־פְּרַעֲה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וַיִּתְּנֵלוּ בַּיִת
 וְלָחֶם אֱמֹר לוֹ וָאָרֶץ נָתַן לוֹ: וַיִּמְצָא הַדָּד חָן בְּעֵינֵי פְרַעֲה
 מְאֹד וַיִּתֵּן־לוֹ אִשָּׁה אֶת־אֲחֹת אִשְׁתּוֹ אֲחֹת תַּחְפָּנִים הַגִּבּוֹרָה:
 וַתֵּלֶד לוֹ אֲחֹת תַּחְפָּנִים אֶת גִּנְבַת בְּנוֹ וַתִּגְמְלֵהוּ תַּחְפָּנִים בַּתוֹךְ
 בַּיִת פְּרַעֲה וַיְהִי גִנְבַת בַּיִת פְּרַעֲה בַּתוֹךְ בְּנֵי פְרַעֲה: וְהַדָּד
 שָׁמַע בְּמִצְרַיִם כִּי־שָׁכַב דָּוִד עִם־אֲבֹתָיו וְכִי־מָת יוֹאָב שֶׁר־
 הַצָּבָא וַיֹּאמֶר הַדָּד אֶל־פְּרַעֲה שְׁלַחַנִי וְאֶלְךָ אֶל־אֶרֶץ־צִי: וַיֹּאמֶר
 לוֹ פְרַעֲה כִּי מָה־אַתָּה חֹסֵר עָמִי וְהֵנֶךָ מִבְּקֵשׁ לָלֶכֶת אֶל־
 אֶרֶץ־צִי וַיֹּאמֶר וְלֹא כִּי שְׁלַח תְּשַׁלְּחַנִּי: וַיִּקַּם אֱלֹהִים לוֹ שָׁטָן
 אֶת־רוּחוֹ בְּדָאֲלִידַע אֲשֶׁר בָּרַח מֵאֵת הַדָּד עֲזָר מֶלֶךְ־צוּבָה
 אֲדָמִי: וַיִּקְבֹּץ עָלָיו אֲנָשִׁים וַיְהִי שֶׁר־גְּרוֹד בְּהַרְגֵׁ דָוִד אֶתֶם
 וַיִּלְכּוּ דְמֹשֶׁק וַיִּשְׁבוּ בָּהּ וַיִּמְלְכוּ בְּדִמְשֶׁק: וַיְהִי שָׁטָן לְיִשְׂרָאֵל
 כָּל־יָמֵי שְׁלֹמֹה וְאֶת־הַדָּעָה אֲשֶׁר הַדָּד וַיִּקָּץ בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ
 עַל־אֶדֶם:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 9-13.

- (1) לפי פסוקים אלה, מהי הסיבה לקריעת הממלכה? כתוב שני נימוקים להבטחה שניתנה לשלמה שקריעת הממלכה לא תתרחש בימיו. (6 נקודות)
- (2) איזה סוג גמול ניתן לשלמה, לפי פסוקים אלה? נמק את תשובתך. (2 נקודות)

ב. המילה "שטן" חוזרת בקטע שלפניך שלוש פעמים (פסוקים 14, 23, 25).

קרא גם **במדבר**, כ"ב, 22.

כתוב מה משמעות "השטן" בשני הכתובים (**במדבר** והקטע שלפניך), וציין נקודת דמיון נוספת בין "השטן" ב**במדבר** לבין "השטן" בקטע שלפניך.

ג. קרא פסוקים 14-25.

הסבר מהו האירוע הנרמז בפסוקים 14-22 ומהו האירוע הנרמז בפסוקים 23-24, וכתוב כיצד אירועים אלה השפיעו על ממלכת שלמה.

א וַיֵּלֶךְ רַחֲבֵעַם שָׁמָּה כִּי שָׁמָּה
ב בָּא כָּל־יִשְׂרָאֵל לְהַמְלִיךְ אֹתוֹ: וַיְהִי כִשְׁמֹעַ יְרֻבְעֵם בְּדִבְרֵי
ג וְהוּא עֹדְנֵו בַּמִּצְרַיִם אֲשֶׁר בָּרַח מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיָּשָׁב
ד יְרֻבְעֵם בַּמִּצְרַיִם: וַיִּשְׁלַחוּ וַיִּקְרְאוּ־לוֹ וַיָּבֹאוּ יְרֻבְעֵם וְכָל־קַהֲלֵי
ה יִשְׂרָאֵל וַיְדַבְּרוּ אֶל־רַחֲבֵעַם לֵאמֹר: אֲבִיךָ הִקְשָׁה אֶת־עַלְנוּ
ו וְאַתָּה עֲתָה הִקַּל מֵעֲבֹדֶת אֲבִיךָ הִקְשָׁה וּמַעַלּוֹ הִכְבֵּד אֲשֶׁר־
ז נָתַן עָלֵינוּ וְנַעֲבֹדְךָ: וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶם לִכְרֹעַד שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁבוּ
ח אֵלַי וְלָכוּ הָעַם: וַיֹּעֵץ הַמֶּלֶךְ רַחֲבֵעַם אֶת־הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר־הָיוּ
ט עֹמְדִים אֶת־פְּנֵי שְׁלֹמֹה אֲבִיו בְּהִיטּוֹ חַי לֵאמֹר אֵיךְ אַתָּם
י נוֹעֲצִים לְהַשִּׁיב אֶת־הָעַם־הַזֶּה דָּבָר: וַיְדַבֵּר אֵלָיו לֵאמֹר אִם־
יא הַיּוֹם תִּהְיֶה־עֲבָד לְעַם הַזֶּה וְעַבַּדְתֶּם וְעַמִּיתֶם וּדְבַרְתֶּם אֵלֵיהֶם
יב דְּבָרִים טוֹבִים וְהָיוּ לְךָ עֲבָדִים כָּל־הַיָּמִים: וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת
יג הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר יַעֲזֹהוּ וַיֹּעֵץ אֶת־הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ אֲשֶׁר
יד הָעֹמְדִים לִפְנָיו: וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶם מַה אַתֶּם נוֹעֲצִים וְנָשִׁיב דָּבָר
טו אֶת־הָעַם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְרוּ אֵלַי לֵאמֹר הִקַּל מִן־הָעֵל אֲשֶׁר־
טז נָתַן אֲבִיךָ עָלֵינוּ: וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ לֵאמֹר
יז כֹּה־תֹאמַר לְעַם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְרוּ אֵלֶיךָ לֵאמֹר אֲבִיךָ הִכְבִּיד
יח אֶת־עַלְנוּ וְאַתָּה הִקַּל מֵעָלֵינוּ כֹּה תִדְבֹר אֵלֵיהֶם קִטְנֵי עֲבָה
יט מִמִּתְנֵי אֲבִי: וְעַתָּה אֲבִי הָעַמִּים עָלֵיכֶם עַל כָּבוֹד וְאֲנִי אֲסִיף
כ עַל־עַלְכֶם אֲבִי יִסֹר אֶתְכֶם בְּשׁוֹטִים וְאֲנִי אֲיַסֵּר אֶתְכֶם
כא בַּעֲקָרְבַיִם: וַיָּבֹאוּ יְרֻבְעֵם וְכָל־הָעַם אֶל־רַחֲבֵעַם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
כב כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר שׁוּבוּ אֵלַי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי: וַיַּעַן
כג הַמֶּלֶךְ אֶת־הָעַם קִשָּׁה וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר יַעֲזֹהוּ:
כד וַיְדַבֵּר אֵלֵיהֶם כַּעֲצַת הַיְלָדִים לֵאמֹר אֲבִי הִכְבִּיד אֶת־עַלְכֶם
כה וְאֲנִי אֲסִיף עַל־עַלְכֶם אֲבִי יִסֹר אֶתְכֶם בְּשׁוֹטִים וְאֲנִי אֲיַסֵּר
כו אֶתְכֶם בַּעֲקָרְבַיִם: וְלֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶל־הָעַם כִּי־הִיְתָה סִבָּה
כז מֵעַם הַזֶּה לְמַעַן הָקִים אֶת־דִּבְרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' בְּיַד אֲחִיהָ
כח הַשִּׁילְנִי אֶל־יְרֻבְעֵם בְּדִבְרֵי:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 1-6 בקטע שלפניך.

יש הטוענים כי בפסוקים אלה מתואר מעמד של המלכה, ובו שבטי ישראל באים להמליך את רחבעם, ויש הטוענים כי במעמד זה בא לידי ביטוי רצונו של העם לחזק את הקשרים עם מלך שכבר מולך.
הבא ביסוס לכל אחת מהטענות. היעזר בפסוקים 1, 3-6.

ב. קרא פסוקים 10-11 בקטע שלפניך.

ציין שתי מילים חוזרות בפסוקים אלה, המביעות את רוח עצתם של הילדים, והסבר כיצד הן מביעות אותה.

ג. קרא פסוק 15 בקטע שלפניך.

מהו הקושי התאולוגי העולה מפסוק זה? כתוב פתרון אפשרי אחד לקושי.

ענה על אחת מהשאלות 7-8.

7. קרא עזרא, א', 7-1.

א וּבִשְׁנַת אֶחָת לְכוּרֵשׁ מֶלֶךְ פָּרַס לְכָלוֹת דְּבַר-יְהוָה מִפִּי יְרֵמְיָה הַעֵיר יְהוָה אֶת-רוּחַ פָּרֶשׁ מֶלֶךְ-פָּרַס וַיַּעֲבֹד-קוֹל בְּכָל-מַלְכוּתוֹ וְגַם-בְּמִכְתָּב לֵאמֹר: כֹּה אָמַר פָּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס כָּל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהוּא פָקַד עָלַי לְבָנוֹת-לוֹ בַּיַּת בִּירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה: מִיַּבְבְּכֶם מְכַל-עַמּוֹ יְהִי אֱלֹהֵיו עִמּוֹ וַיַּעַל לִירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וַיְבַן אֶת-בַּיִת יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוּא הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם: וְכָל-הַנְּשֹׂאֵר מִכָּל-הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר-הוּא גֵר-שָׁם יִנְשְׂאוּהוּ אֲנָשֵׁי מִקְּמוֹ בְּכֶסֶף וּבַזָּהָב וּבְכֹרֶשׁ וּבַבְּהֵמָה עִם-הַנְּדָבָה לְבַיִת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם: וַיְקוּמוּ רְאִשֵׁי הָאֲבוֹת לַיהוּדָה וּבְנֵימָן וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְכָל הָעֵיר הָאֱלֹהִים אֶת-רוּחוֹ לַעֲלוֹת לְבָנוֹת אֶת-בַּיִת יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם: וְכָל-סְבִיבֵיתֵיהֶם חִזְקוּ בִּידֵיהֶם בְּכָל-יְכֶסֶף בַּזָּהָב בְּכֹרֶשׁ וּבַבְּהֵמָה וּבַמְּגִדָּנוֹת לְבָד עַל-כָּל-הַתְּנָדָב: וְהַמֶּלֶךְ פָּרֶשׁ הוֹצִיא אֶת-כָּלִי בַּיַּת-יְהוָה אֲשֶׁר הוֹצִיא נְבוּכַדְנֶצַּר מִירוּשָׁלַם וַיִּתֵּן בְּבַיִת אֱלֹהֵיו:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 2-3, 7 בקטע שלפניך.

(1) הבא שתי ראיות מפסוקים אלה, המוכיחות כי הצהרת כורש היא ביטוי של

רצון טוב כלפי העם היהודי. (2 נקודות)

(2) בפסוקים אלה אפשר למצוא סתירה בתפיסתו של כורש את האל.

הסבר טענה זו. (6 נקודות)

ב. הצהרת כורש פותחת תקופה חדשה בתולדות העם.

(1) כיצד מכונה תקופה זו בתולדות העם, ואיזה חלק של העם חווה אותה?

בסס את תשובתך על הכתוב. (3 נקודות)

(2) מי הם האנשים הנזכרים בפסוקים 4, 6, ואיזה תפקיד מייעד להם

כורש בהצהרתו? (5 נקודות)

ג. קרא פסוק 7 שלפניך, וכן **מלכים ב**, כ"ה, 13-14; **עזרא**, ג', 11-13.

אפשר לראות תהליך שמתחיל ב**מלכים ב**, כ"ה, ממשיך בפסוק 7 שלפנינו ומסתיים

בעזרא, ג'.

הסבר טענה זו, ובסס את תשובתך על הכתובים.

8. קרא ירמיה, כ"ב, 10-19.

אֶל-תִּבְּפוּ לְמַת וְאֶל-תִּגְדּוּ
 לוֹ בְּכֹוּ בְּכֹוּ לְהִלֵּךְ כִּי לֹא יָשׁוּב עוֹד וּרְאֵה אֶת-הָאָרֶץ
 מוֹלְדֹתָו: כִּי-כֹה אָמַר-יְהוָה אֱלֹהֵי-שָׁלֹם בֶּן-
 יִאֲשִׁיהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הַמֶּלֶךְ תַּחַת יִאֲשִׁיהוּ אָבִיו אֲשֶׁר יֵצֵא מִן-
 הַמְּקוֹם הַזֶּה לֹא-יָשׁוּב שָׁם עוֹד: כִּי בַמְּקוֹם אֲשֶׁר-הִגְלוּ אֹתוֹ
 שָׁם יָמוּת וְאֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת לֹא-יִרְאֶה עוֹד: הוּא
 בָּנָה בֵּיתוֹ בְּלֹא-צָדֵק וְעֲלִיּוֹתָיו בְּלֹא מִשְׁפָּט בָּרְעָהוּ יַעֲבֹד חַנָּם
 וּפְעָלוֹ לֹא יִתְּנֶנּוּ: הָאָמַר אֲבִנְהֶלֶי בֵּית מִדּוֹת וְעֲלִיּוֹת
 מְרוּחִים וְקָרַע לוֹ חֲלוּנֵי וּסְפֹן בָּאֲרֵז וּמִשׁוֹחַ בְּשֶׁשֶׁר: הַתְּמַלֵּךְ
 כִּי אַתָּה מִתְחַרָּה בָּאֲרֵז אֲבִיךָ הֲלוֹא אֲכַל וְשָׂתָה וְעָשָׂה
 מִשְׁפָּט וְצִדְקָה אִם טוֹב לוֹ: הֵן דִּין-עָנִי וְאֲבִיּוֹן אִם טוֹב הֲלֹא-
 הִיא הַדַּעַת אֹתִי נְאֻם-יְהוָה: כִּי אֵין עֵינֶיךָ וּלְבָבְךָ כִּי אִסֵּר-
 עַל-בְּצַעֲךָ וְעַל דַּם-הַנֶּקִי לְשִׁפּוֹךְ וְעַל-הָעֶשֶׂק וְעַל-הַמְרוּעָה
 לַעֲשׂוֹת: לָכֵן כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי-יְהוּקִים בֶּן-
 יִאֲשִׁיהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא-יִסְפְּדוּ לוֹ הוּא אֲחִי וְהוּא אַחֹת לֹא-
 יִסְפְּדוּ לוֹ הוּא אֲדוֹן וְהוּא הֹדָה: קִבּוּרַת חֲמוּר יִקְבֹּר סָחֹב
 וְהִשְׁלַךְ מֵהַלְאָה לְשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַם:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 10-12 שלפניך.

מיהו ה"מת" ומיהו ה"הלך" (פסוק 10), לפי פסוקים 11-12:

ב. קרא פסוקים 13-17 שלפניך.

(1) הבא שלוש דוגמאות לחטאים שבין אדם לחברו, שבהם מואשם יהויקים.

במה דברי ירמיהו מאפיינים תפקיד של נביא? (5 נקודות)

(2) הסבר, לפי פסוקים 18-19, מה יהיה עונשו של יהויקים. (3 נקודות)

ג. (1) לשם מה מזכיר ירמיהו את יאשיהו בפסוק 15? נמק את תשובתך. (4 נקודות)

(2) מה עשה יאשיהו בתחום חברתי, לפי פסוקים 13-17, ואיזו פעולה (שאינה

נוכרת כאן) עשה בתחום הדתי? היעזר ב**מלכים ב**, כ"ג, 8-2. (4 נקודות)

פרק שלישי – נושא החובה: "עלילות הראשית" (14 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 9-10.

9. קרא בראשית, ב', 21-25; ג', 1-6, 16.

בראשית, ב', 21-25

א וַיִּפֹּל הָאֱלֹהִים וַתְּרַדְמָה עַל-הָאָדָם וַיִּישָׁן
 ב וַיִּקַּח אֶחָת מֵעֲצֵי הַיָּדָע וַיִּסְגֵר בָּשָׂר תַּחְתָּנָה: וַיִּבֶן הָאֱלֹהִים
 אֶת-הַצֵּלַע אֲשֶׁר-לִקַּח מִן-הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבֵאָהּ אֶל-הָאָדָם:
 ג וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הִפְעַם עָצָם מֵעֲצָמֵי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת
 ד וַיִּקְרָא אִשָּׁה כִּי מְאִישׁ לִקְחָהּ-זֹאת: עַל-כֵּן יִעֲזֹב-אִישׁ אֶת-
 ה אָבִיו וְאֶת-אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד: וְהָיוּ שְׁנֵיהֶם
 עַרְוֹמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבַּשְׂשׂוּ:

בראשית, ג', 1-6

א וְהִנָּחַשׁ הָיָה עָרוֹם מְכֻלֵּי
 ב חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶל-הָאִשָּׁה אַף
 ג כִּי-אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגֵּן: וְתֹאמַר הָאִשָּׁה
 ד אֶל-הִנָּחַשׁ מִפְּרִי עֵץ-הַגֵּן נֹאכַל: וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ-הַגֵּן
 ה אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְעוּ בּוֹ פֶּן תִּמָּתוּן:
 ו וַיֹּאמֶר הִנָּחַשׁ אֶל-הָאִשָּׁה לֹא-מוֹת תִּמָּתוּן: כִּי יָדַע אֱלֹהִים כִּי
 ז בַּיּוֹם אֲכַלְכֶם מִמֶּנּוּ וּנְפַקְחוּ עֵינֵיכֶם וְהִייתֶם כַּאֲלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב
 ח וְדַע: וְתֵרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֹאכַל וְכִי תֹאוּהָ-הוּא
 ט לַעֲיִנִים וְנִחְמַד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל וְתִקַּח מִפְּרִיו וְתֹאכַל וְתִתֶּן גַּם-
 י לְאִשָּׁה עִמָּה וַיֹּאכַל:

בראשית, ג', 16

אֶל-הָאִשָּׁה אָמַר הָרְפָה אֲרֻפָּה
 עֲצֹבוֹנְךָ וְהָרַנְךָ בְּעֵצֵי בְנֵים וְאֶל-אִישְׁךָ תִּשְׁוֹקֶתְךָ וְהוּא
 יִמְשָׁלְבְּךָ:

א. בפסוקים שלפניך אפשר להבחין בארבעה מצבים בהתפתחות היחסים בין האיש לאישה.

— האישה בעמדת נחיתות לעומת האיש

— שוויון בין האיש לאישה

— האישה יוזמת ואקטיבית

— האישה שוב בעמדת נחיתות לעומת האיש

הבא מהכתוב דוגמה לכל אחד ממצבים אלה (סך הכול – ארבע דוגמאות).

הסבר את תשובתך. (10 נקודות)

ב. "ויקרא האדם שם אשתו חוה" (בראשית, ג', 20).

המילה "חַוָּא" בארמית פירושה נחש.

אחד הפרשנים מרחיב את הפירוש הארמי שלפניך ואומר: "הנחש הוא היה נחש ומסית שלך, ואת היית נחש ומסית לאדם".

הסבר את משמעות השם 'חוה' על פי פרשן זה, ואת משמעות השם 'חוה'

על פי פשט הפסוק. (4 נקודות)

10. קרא בראשית, ב', 11-8; יחזקאל, ל"א, 11-1.

בראשית, ב', 11-8

ח וַיִּטַע ה' אֱלֹהִים גֶּן עֵדֶן מִקֶּדֶם וַיִּשַׁם שָׁם אֶת־הָאָדָם אֲשֶׁר
ט יָצָר: וַיַּצְמַח ה' אֱלֹהִים מִן־הָאֲדָמָה כָּל־עֵץ נֹחַמַד לַמֶּרְאָה
י וטוֹב לַמֶּאֱכֹל וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הָגֶן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע: וְנָהָר
יא יָצָא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־הָגֶן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה
ראשִׁים: שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסַּבָּב אֶת כָּל־אֶרֶץ הַחֲוִילָה
אֲשֶׁר־שָׁם הַזֶּהב:

יחזקאל, ל"א, 11-1

א וַיְהִי בְּאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּשִׁלְיֹשִׁי בְּאֶחָד
ב לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־ה' אֵלַי לֵאמֹר: בֶּן־אָדָם אֲמַר אֶל־פְּרַעֲזָה
ג מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וְאֶל־הַמוֹנֵי אֶל־מִי דְמִית כַּגְדֹּלְךָ: הֲנָה אֲשׁוּר
ד אֶרֶץ בְּלִבְנוֹן יִפֶּה עֲנָף וְחֹדֶשׁ מִצַּל גִּבָּה קוֹמָה וּבֵין עִבְתֵּימַי
ה הִיתָה צִמְרֹתָיו: מִיָּם גִּדְלוּהוּ תְהוֹם רִמְמַתְהוּ אֶת־נְהַרְתִּיהָ הַלֶּךְ
ו סָבִיבוֹת מִטְעָה וְאֶת־תַּעֲלֵתֶיהָ שְׁלַחַה אֶל כָּל־עֵצֵי הַשָּׂדֶה:
ז עַל־כֵּן גִּבְהָא קָמְתוּ מִכָּל עֵצֵי הַשָּׂדֶה וַתִּרְבִּינָה סַרְעֲפֹתַי
ח וַתֹּאדְרַכְנָה פְּאֹרְתוֹ מִמִּים רַבִּים בְּשִׁלְחוֹ: בְּסַעֲפֹתַי קִנְנֹו כָּל־
ט עוֹף הַשָּׁמַיִם וַתַּחַת פְּאֹרְתוֹ יִלְדוּ כָּל חַיֵּי הַשָּׂדֶה וּבִעֲלֹו יִשְׁבּוּ
י כָּל גּוֹיִם רַבִּים: וַיִּיף בַּגְדָלוֹ בְּאֶרֶץ דְּלִיּוֹתָיו כִּי־הָיָה שָׂדֶשׁוֹ אֶל־
יא מִים רַבִּים: אֲרֻזִים לֹא־עֲמַמְהוּ בְּגֶן־אֱלֹהִים בְּרוֹשִׁים לֹא דִמּוּ
יב אֶל־סַעֲפֹתָיו וְעֲרַמְנִים לֹא־הָיוּ כַּפְּרֹאֲתוֹ כָּל־עֵץ בְּגֶן־אֱלֹהִים
יג לֹא־דָמָה אֵלָיו בִּיפּוֹ: יִפֶּה עֲשִׂיתוֹ בְּרַב דְּלִיּוֹתָיו וַיִּקְנֵאָהוּ כָּל־
יד עֵצֵי־עֵדֶן אֲשֶׁר בְּגֶן הָאֱלֹהִים: לָכֵן כֹּה אָמַר
טו אֲדַע ה' יַעַן אֲשֶׁר גִּבְהַת בְּקוֹמָה וַיִּתֵּן צִמְרֹתוֹ אֶל־בֵּין
טז עִבְוֹתַיִם וְרַם לִבְבוֹ בַּגִּבְהוֹ: וְאֶתְנָהוּ בְּיַד אֵיל גּוֹיִם עֲשׂוּ יַעֲשֶׂה
לֹו בְּרִשְׁעוֹ גְרִשְׁתִּיהוּ:

- א.** יש הטוענים שיחזקאל הכיר את אחת המסורות של תיאור גן עדן. בסס טענה זו באמצעות השוואה בין הכתובים שלפניך. בתשובתך התייחס לשתי נקודות דמיון. (8 נקודות)
- ב.** קרא גם **בראשית**, ג', 22. יש הטוענים כי אותו החטא נזכר גם בנמשל **ביחזקאל** וגם ב**בראשית**, ג', 22. מהו חטא זה? בסס את תשובתך על שני הכתובים. (6 נקודות)

פרק רביעי – נושאי הבחירה (42 נקודות)

בפרק זה חמישה נושאים, ובכל נושא שתי שאלות (שאלות 11-20).
עליך לבחור בשלושת הנושאים שלמדת, ולענות על שאלה אחת מכל נושא שבחרת.
(סה"כ – שלוש שאלות; לכל שאלה – 14 נקודות)

נושא בחירה: "חורבן, גלות וגאולה"

ענה על אחת מהשאלות 11-12.

11. קרא ישעיה, מ', 11-1; יחזקאל, ל"ז, 9-14.

ישעיה, מ', 11-1

א נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמֶר
 ב אֱלֹהֵיכֶם: דַּבְּרוּ עַל־לֵב יְרוּשָׁלַם וּקְרְאוּ אֵלֶיהָ כִּי מָלְאָה
 צְבָאוֹת כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ כִּי לִקְחָה מִיַּד ה' כַּפְּלִים בְּכָל־
 ג חַטָּאתֶיהָ: קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פָּנּוּ דֶרֶךְ ה':
 ד יִשְׁרוּ בַעֲרֵבְתָה מַסְלָה לְאֱלֹהֵינוּ: כֹּל־גֵּיא יִנְשָׂא וְכֹל־הַר וּגְבֻעָה
 ה יִשְׁפְּלוּ וְהָיָה הָעֵקֶב לְמִישׁוֹר וְהַרְכָּסִים לְבִקְעָה: וּנְגַלָה כְבוֹד
 ו ה' וְרָאוּ כָל־בֶּשֶׂר יַחְדָּו כִּי פִי ה' דִּבֶּר: קוֹל
 ז אָמַר קוֹרֵא וְאָמַר מֶה אֶקְרָא כֹּל־הַבֶּשֶׂר חֲצִיר וְכֹל־חֲסָדוֹ
 ח כְּצִיץ הַשָּׂדֶה: יֶבֶשׁ חֲצִיר נָבֵל צִיץ כִּי רוּחַ ה' נִשְׁבָּה בּוֹ
 ט אֲכַן חֲצִיר הָעֵס: יֶבֶשׁ חֲצִיר נָבֵל צִיץ וְדִבֶּר אֱלֹהֵינוּ יְקוּם
 י לְעוֹלָם: עַל הַר־גְּבוּהַ עֲלִי־לֶךְ מִבְּשַׂרְתָּ צִיּוֹן
 יא הַרִימִי בְּפֶחַ קוֹלְךָ מִבְּשַׂרְתָּ יְרוּשָׁלַם הַרִימִי אֶל־תִּנְדָּאוֹ
 יב אֲמַדְי לְעָרֵי יְהוּדָה הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם: הִנֵּה אֲדַנִּי ה' בַּחֲזֹק
 יג יָבוֹא וְזָרְעוּ מַשְׁלָה לּוֹ הִנֵּה שִׂכְרוּ אֶתּוֹ וּפְעַלְתּוֹ לִפְנֵי:
 יד פָּרְעָה עָדְרוּ יָרְעָה בּוֹזְרְעוּ יִקְבֹּץ טְלָאִים וּבְחִיקוּ יֵשָׂא עֹלֹת
 יו יִנְהַל:

(שים לב: קטע נוסף וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

יחזקאל, ל"ז, 9-14

וַיֹּאמֶר אֵלַי הַנְּבִיא אֶל־הַרוּחַ
הַנְּבִיא בֶן־אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל־הַרוּחַ כֹּה־אָמַר יְיָ אֲדַע הֵאֱלֹהִים
מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הַרוּחַ וּפָתִי בְּהַרְוָגִים הָאֵלֶּה וַיְחִיו:
וְהַנְּבִיא כִּי צִוֵּי וַתְּבוֹא בָהֶם הַרוּחַ וַיְחִיו וַיַּעֲמֵדוּ עַל־
רַגְלֵיהֶם חֵיל גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד: וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הֲעֵצְמוֹת
הָאֵלֶּה כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל הַמֵּה הֵנָּה אֹמְרִים יִכְשׁוּ עֲצְמוֹתַי
וְאִבְדָּה תְּקוּמָתוֹ נִגְזְרָנוּ לָנוּ: לָכֵן הַנְּבִיא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־
אָמַר יְיָ אֲדַע הֵאֱלֹהִים הֵנָּה אֲנִי פָתַח אֶת־קַבְרוֹתֵיכֶם וְהֵעֵלִיתִי
אֶתְכֶם מִקַּבְרוֹתֵיכֶם עִמִּי וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל־אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל:
וַיִּדְעַתֶּם כִּי־אֲנִי יְיָ בִּפְתַחְתִּי אֶת־קַבְרוֹתֵיכֶם וּבִהְעֵלֹתִי אֶתְכֶם
מִקַּבְרוֹתֵיכֶם עִמִּי: וְנָתַתִּי רוּחִי בְּכֶם וַחַיִּיתֶם וְהִנַּחְתִּי אֶתְכֶם
עַל־אֲדַמַּתְכֶם וַיִּדְעַתֶּם כִּי אֲנִי יְיָ דִּבַּרְתִּי וַעֲשִׂיתִי נֹאס־
הֵאֱלֹהִים:

א. בשני הכתובים מתוארת תחושה דומה של העם.

מהי תחושת העם? הסבר כיצד היא באה לידי ביטוי במטפורות **בישעיה**, מ', 7

וב**יחזקאל**, ל"ז, 11. (6 נקודות)

ב. שני הנביאים מנבאים את הגאולה העתידית.

(1) על פי ישעיהו, תאר אילו שינויים יתרחשו בטבע בעת הגאולה, וכתוב במה

תבוא לידי ביטוי הופעתו של ה'. (5 נקודות)

(2) על פי יחזקאל, כתוב מה יתרחש בעת הגאולה העתידית. (3 נקודות)

א ויגשו כל־שדי

החילים ויזחנן בן־קרח ויזניה בן־הושעיה וכל־העם מקטן ועד־גדול: ויאמרו אל־ירמיהו הנביא תפל־נא תחנתנו ב לפניך והתפלל בעדנו אל־ה' אלהיך בעד כל־השארית הזאת כי־נשארנו מעט מחרפה כאשר עיניך ראות אתנו: ויגד־לנו ה' אלהיך את־הדרך אשר נלך־בה ואת־הדבר אשר נעשה: ויאמר אליהם ירמיהו הנביא שמעתי הנני מתפלל אל־ה' אלהיכם בדבריכם והיה כל־הדבר אשר יענה ה' אתכם אגיד לכם לא־אמנע מפס דבר: והמה אמרו אל־ירמיהו יהי ה' בנו לעד אמת ונאמן אס־לא בכל־הדבר אשר ישלחך ה' אלהיך אלינו בן נעשה: אס־ טוב ואס־דע בקול ה' אלהינו אשר אנו שלחים אתך אליו נשמע למען אשר ייטב־לנו כי נשמע בקול ה' אלהינו:

אנחנו

א ואס־אמרים אתם לא נשב בארץ הזאת לבלתי שמע בקול ה' אלהיכם: לאמר לא כי ארץ מצרים נבוא אשר לא־נראה מלחמה וקול שופר לא נשמע וללחם לא־נרעב ושם נשב: ועתה לכן שמעו דבר־ה' שארית יהודה כה־אמר ה' צבאות אלהי ישראל אס־אתם שום תשמון פניכם לבא מצרים ובאתם לגור שם: והיתה החרב אשר אתם יראים ממנה שם תשיג אתכם בארץ מצרים והרעב אשר־אתם דאגים ממנו שם ידבק אחריכם מצרים ושם תמתו: ויהיו כל־האנשים אשר־שמו את־פניהם לבוא מצרים לגור שם ימותו בחרב ברעב ובדבר ולא־יהיה להם שריד ופליט מפני הרעה אשר אני מביא עליהם: כי כה אמר ה' צבאות אלהי ישראל באשר נתן אפי וחמתי על־ישובי ירושלים בן נתן חמתי עליכם בבאתם מצרים והייתם לאלה ולשמה ולקללה ולחרפה ולא־תראו עוד את־המקום הזה: דבר ה' עליכם שארית יהודה אל־תבאו מצרים ידע תדעו כי־העידתי בכם היום:

ירמיה, מ"ג, 2-3

וַיֹּאמֶר עֲזֹרִיָּה

ב

בְּהוֹשְׁעִיָּה וַיֹּחֲנֶן בֶּן־קָרַח וְכָל־הָאֲנָשִׁים הַיְהוּדִים אָמְרִים
 אֶל־יִרְמְיָהוּ שֶׁקָּרָאתָ מִדְּבַר לֹא שְׁלַחְךָ ה' אֱלֹהֵינוּ לֵאמֹר
 לֹא־תָבֹאוּ מִצְרַיִם לְגוֹר שָׁם: לִי פְרוּךְ בְּגִרְיָה מִסִּית אֶתְךָ
 בְּנֹו לְמַעַן תֵּת אֶתְנוּ בְיַד־הַכַּשְׂדִּים לְהַמִּית אֶתְנוּ וְלְהַגְלוֹת
 אֶתְנוּ בָּבֶל:

א. (1) במה תגובת העם על נבואת ירמיהו (מ"ג, 2-3) סותרת את דברי העם

בפרק מ"ב, 1-6? (4 נקודות)

(2) כיצד הכתוב בפסוק 14 יכול להסביר את תגובת העם על נבואת ירמיהו? פרט.

(4 נקודות)

ב. קרא את הקטע מפרק מ"ב, 13-19 שלפניך, וכן **דברי הימים ב**, ל"ו, 20-23.

מה יהיה מצב העם במצרים, לפי דברי ירמיהו, ובמה הוא יהיה שונה ממצבם של

גולי בבל, המתואר ב**דברי הימים**? בסס את תשובתך על הכתובים. (6 נקודות)

נושא בחירה: "אדם וגורלו בספרות החכמה"

ענה על אחת מהשאלות 13-14.

13. קרא קהלת, א', 9-2; ג', 3-1, 9-15.

קהלת, א', 9-2

הַבֵּל הַבָּלִים אָמַר
 קִהְלֵת הַבֵּל הַבָּלִים הַכֹּל הַבֵּל: מִה־יִתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל־עֲמָלוֹ
 שִׁיעֲמֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: דֹּד הַלֶּךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם
 עֲמֹדֶת: וְדַח הַשָּׁמֶשׁ וּבֵא הַשָּׁמֶשׁ וְאֶל־מְקוֹמוֹ שׂוֹאֵף זֹרֵחַ
 הוּא שֵׁם: הוֹלֵךְ אֶל־דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל־צָפוֹן סוֹבֵב וְסוֹבֵב הוֹלֵךְ
 הָרוּחַ וְעַל־סִבְיַתָּו שֵׁב הָרוּחַ: כָּל־הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל־
 הַיָּם וְהַיָּם אֵינְנוּ מֵלֵא אֶל־מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הַלְכִים שֵׁם הֵם
 שָׁבִים לְלִכְתּוֹ: כָּל־הַדְּבָרִים יַעֲשִׂים לֹא־יִזְכֵּר אִישׁ לְדַבֵּר לֹא־
 תִּשָּׁבַע עֵינָי לְרֵאוֹת וּלְאֵת־מֵלֵא אֲזַן מִשְׁמָע: מִה־שִׁהְיָה הוּא
 שִׁהְיָה וּמִה־שִׁנְעָשָׂה הוּא שִׁנְעָשָׂה וְאֵין כָּל־חֵדֶשׁ תַּחַת
 הַשָּׁמֶשׁ:

קהלת, ג', 3-1

א לְכָל זְמַן וְעַת לְכָל־חֶפְזֵי תַּחַת הַשָּׁמַיִם:
 ב עֵת לְלַדֵּת
 ג עֵת לָטַעַת
 ד עֵת לְחַרוֹג
 ה עֵת לְפָרוֹץ
 ו עֵת לָמוֹת
 ז עֵת לְעַקוֹר נְטוּעַ:
 ח עֵת לְרְפוּאָה
 ט עֵת לְבָנוֹת:

(שים לב: קטע נוסף וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

קהלת, ג', 9-15

ט מה־יִתְרוֹן הָעוֹשֶׂה בְּאִשֶּׁר הוּא עֹמֵל: רְאִיתִי אֶת־הָעֵנָן אֲשֶׁר
 י" א נָתַן אֱלֹהִים לִבְנֵי הָאָדָם לַעֲנוּת בּוֹ: אֶת־הַפֶּלַע עָשָׂה יִפְחֶה
 בְּעֵתוֹ גַּם אֶת־הָעֵלִם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא־יִמְצָא
 הָאָדָם אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר־עָשָׂה הָאֱלֹהִים מִרֹאשׁ וְעַד־סוֹף:
 יב יָדַעְתִּי כִּי אֵין טוֹב בִּם כִּי אִם־לְשִׁמּוֹת וּלְעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיֵּיו:
 יג וְגַם כָּל־הָאָדָם שִׂיאֲכַל וְשָׂתָה וְרָאָה טוֹב בְּכָל־עֲמָלוֹ מִתַּת
 יד אֱלֹהִים הִיא: יָדַעְתִּי כִּי כָּל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה
 לְעוֹלָם עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לְגָרוֹעַ וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה
 טו שִׂידָאוֹ מִלְּפָנָיו: מִה־שָׁהִיָּה כָּבֵד הוּא וְאֲשֶׁר לֵהִיּוֹת כָּבֵד הִיָּה
 וְהָאֱלֹהִים יִבְקֹשׁ אֶת־נַרְדָּף:

א. ענה על פי הקטע מפרק א' ושני הקטעים מפרק ג' שלפניך:

מהי המסקנה המשותפת לפרק א' ולפרק ג' בקהלת, ומה מביא את קהלת להסיק מסקנה זו? בסס את תשובתך על הכתובים. (7 נקודות)

ב. קרא את הקטע מפרק א' שלפניך, וכן את דברי הפילוסוף סרן קירקגור:

"החזרה היא העושה את האדם מאושר... החיים הם חזרה, וכל יופיים נתון בחזרה... מה היו החיים לולא הייתה החזרה קיימת? מי רוצה לשמש כלוח אשר כל רגע חדש רושם בו כתובת חדשה?" (מעובד על פי הספר "האסתטי, האתי והדתי")

סרן קירקגור וקהלת (בפרק א') מסתכלים על אותה תופעה, אולם מגיעים למסקנה שונה.

ציין מהי התופעה, והסבר את המסקנה של כל אחד מהם. (7 נקודות)

14. קרא משלי, י', 7-1; איוב, ח', 7-1.

משלי, י', 7-1

מְשָׁלִי שְׁלֵמָה בֶּן חָכֵם יִשְׁמַח-אֵב וּבֶן כְּסִיל תִּגְוַת אָמוֹ: לֹא-
 יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רֶשַׁע וְצַדִּיקָה תִּצְלֵל מְמוֹת: לֹא-יִרְעִיב הַיָּם
 נֶפֶשׁ צַדִּיק וְהוֹת רְשָׁעִים יַהֲרֹף: רֹאשׁ עֲשֵׂה כַרְדָּמִיָּה וְיָד
 חַרוּצִים תַּעֲשֶׂיךָ: אֲגַר בְּקוֹץ בֶּן מִשְׁכֵּל נִרְדָּם בְּקַצִּיר בֶּן
 מִבִּישׁ: בְּרִכּוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים יִכְסֶה חֶמְס׃ יָכַר
 צַדִּיק לְבִרְכָה וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקַב׃

איוב, ח', 7-1

וַיַּעַן *

בְּלִדְדֵי הַשְׁוֹחִי וַיֹּאמֶר: עַד-אֵן תִּמְלֹל-אֱלֹה וְרוּחַ כְּפִיר אִמְרֵי-
 פִיךָ: הֵאל יַעוֹת מִשְׁפָּט וְאִם-שְׂדֵי יַעוֹת-צַדִּיק: אִם-בְּנֶמֶךְ חֲטָאוֹ
 לוֹ וַיִּשְׁלַחֵם בְּיַד-פְּשָׁעִים: אִם-אֶתָּה תִּשְׁחַד אֶל-אֵל וְאֶל-שְׂדֵי
 תִתְחַנֵּן: אִם-יָד וַיִּשָּׂר אֶתָּה פִּי-עֲתָה יַעִיר עֲלֶיךָ וְשָׁלַם נוֹת
 צַדִּיק: וְהִיָּה רֵאשִׁיתְךָ מִצַּעַר וְאַחֲרִיתְךָ יִשְׁגָה מְאֹד׃

א. (1) הסבר והדגם את תפיסת הגמול המשותפת לקטע ממשלי ולדברי בלדד. (4 נקודות)

(2) קרא גם איוב, מ"ב, 10, 12.

הסבר במה מעשי ה' באיוב, מ"ב, 10, 12 מבטאים את תפיסת הגמול שהצגת בסעיף (1). (3 נקודות)

ב. (1) קרא גם איוב, ב', 11.

במה דברי בלדד עומדים בניגוד למסופר באיוב, ב', 11? הבא שתי דוגמאות מדברי בלדד לביסוס דבריך. (3 נקודות)

(2) קרא גם איוב, ז', 16-21.

לאור הכתוב בפסוקים אלה, כיצד אפשר להבין את תגובת בלדד (בפרק ח') שלפניך? (4 נקודות)

נושא בחירה: "חיי הפרט והכלל בראי השירה"

ענה על אחת מהשאלות 15-16.

15. קרא תהלים, כ"ג, ק"ל.

תהלים, כ"ג

א מִזְמוֹר לְדָוִד הֹדְעִי לֹא אֲחֹסֶר: בְּנֵאוֹת דָּשָׁא יִרְפִּיעַנִי עַל-
 ג מִי מִנְחֹת יִגְהַלְנִי: נַפְשִׁי יִשׁוּבֵב יִנְחַנֵּנִי בַמַּעְגָּלִי צִדֵּק לְמַעַן
 ד שְׁמוֹ: גַּם כִּי־אֶלֶךְ בְּגִיא עֲלֻמֹּת לֹא־אִירָא דַע כִּי־אַתָּה עֲמֹדִי
 ה שְׁבִטָךְ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הִמָּה יִנְחַמְנִי: תַעֲרֹךְ לִפְנֵי וּשְׁלַחֵן נֶגֶד צַדִּיקִי
 ו דִשְׁנֵת בַּשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כּוֹסֵי רוּיָה: אֶךְ וְטוֹב וַחֲסֵד יִרְדְּפוּנִי כְּלִימֵי
 חַיִּי וּשְׁבִתִּי בְּבֵית־הֹדְעִי לְאֶרֶץ יָמִים:

תהלים, ק"ל

א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קְרָאתֶיךָ הֹדְעִי: אֲדֹנָי שְׁמַעָה
 ג בְּקוֹלִי תִהְיֶינָה אַזְנוֹךְ קְשׁוּבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנֵי: אִם־עֲוֹנוֹת
 ד תִּשְׁמַרְרֶינָה אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד: כִּי־עַמְךָ הִסְלִיחָה לְמַעַן תִּזְרָא:
 ה קוֹיִתִּי הֹדְעִי: קוֹתָה נַפְשִׁי וּלְדַבְּרוּ הוֹחֲלֵתִי: נַפְשִׁי לְאֲדֹנָי
 ו מִשְׁמָרִים לְבַקֵּר שְׁמָרִים לְבַקֵּר: יַחַל יִשְׂרָאֵל אֶל־הֹדְעִי
 ח כִּי־עַס־הֹדְעִי הַחֲסֵד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְדוּת: וְהוּא יַפְדֶּה אֶת־
 יִשְׂרָאֵל מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו:

- א. (1) בשני המזמורים מביע המשורר ביטחון בה' דווקא ברגעי מצוקה. מהי המצוקה, ומהי הסיבה לתחושת הביטחון של המשורר בה', לפי כל מזמור? (5 נקודות)
- (2) ציין שני אמצעים אמנותיים המופיעים בשני המזמורים, והדגם אותם על פי כל מזמור. (4 נקודות)
- ב. קרא מזמור ק"ל. במזמור זה אפשר להבחין במעבר ממזמור אישי למזמור לאומי. מה הם שני חלקי המזמור (האישי והלאומי), וכיצד אפשר להסביר את הקשר ביניהם? (5 נקודות)

16. קרא קהלת, י"א, 10-7; י"ב, 7-1.

קהלת, י"א, 10-7

וּמְתוֹק הָאוֹר וְטוֹב לְעֵינַיִם לִרְאוֹת אֶת־
 הַשָּׁמֶשׁ: כִּי אִם־שָׁנִים הִרְבֵּה יַחִיהַ הָאָדָם בְּכֹלֶם יִשְׂמַח וְיִזְכֹּר
 אֶת־יָמָיו הַחֹשֶׁךְ כִּי־הִרְבֵּה יִהְיוּ כָל־שָׁבָא הַבֵּל: שְׂמֹחַ בַּחֹר
 בְּיִלְדוּתְךָ וְיִטְיִבְךָ לִבְךָ בַּיָּמִי בַּחֲדוּתֶיךָ וְהִלַּךְ בְּדַרְכֵי לִבְךָ
 וּבִמְרָאֵי עֵינֶיךָ וְדַע כִּי עַל־כָּל־אֱלֹהִים יִבְיֵאֶךָ הָאֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּט:
 וְהִסֵּר לְעַם מִלִּבְךָ וְהַעֲבֵר דַּעַה מִבְּשָׂרְךָ כִּי־הִילָלוּת וְהַשְׁתַּדְּרוּת
 הַבֵּל:

קהלת, י"ב, 7-1

זִכֹּר אֶת־בֹּרְאֵיךָ בַּיָּמִי בַּחֲדוּתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא־יָבֹאוּ אִי
 יָמֵי הָרֵעָה וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אִיזֶלְי כֹּהֵם חֶפְצִי: עַד ב
 אֲשֶׁר לֹא־תִחַשֵׁךְ הַשָּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים וְשָׁבו
 הָעֵבִים אַחַר הַגָּשֶׁם: בַּיּוֹם שִׁיעוּ שְׁמַרְי הַפִּיִת וְהַתְּעוּתוֹ ג
 אֲנָשֵׁי הַחֵיל וּבְטָלוּ הַטְּחָנוֹת כִּי מֵעַטְו וַחֲשָׁכוּ הָרְאוֹת בְּאַרְבּוֹת:
 וְסִגְרוּ דְלָתַיִם בְּשׁוּק בְּשֶׁפֶל קוֹל הַטְּחָנָה וְקוֹס לְקוֹל הַצִּפּוֹר ד
 וְיִשְׁחוּ כָל־בְּנוֹת הַשִּׁיר: גַּם מִגִּבְהַ יִּירָאוּ וְחַתְּחָתִים בְּדֶרֶךְ ה
 וְיִנְאָץ הַשָּׁקֵד וְיִסְתַּבֵּל הַחֲגָב וְתִפְרֵ הָאֲבִיוֹנָה כִּי־הִלַּךְ הָאָדָם
 אֶל־בֵּית עוֹלָמוֹ וְסָבְבוּ בְּשׁוּק הַסּוֹפְדִים: עַד אֲשֶׁר לֹא־יִרְחֹק ו
 חֶבֶל הַכֶּסֶף וְתִרְמֵן גֶּלֶת הַזָּהָב וְתִשְׁבֵּר כָּד עַל־הַמְּבֹעַ וְנִרְאֵן
 הַגִּלְגַּל אֶל־הַבּוֹר: וְיִשָּׁב הָעֶפֶר עַל־הָאָרֶץ כְּשֶׁהִיָּה וְהַרְוַח ז
 תָּשׁוּב אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה:

א. בפסוקים מפרק י"א, 7 עד פרק י"ב, 2 קהלת מתאר ניגוד בין שתי תקופות בחיי האדם.

מה הן שתי התקופות? הבא מהפסוקים שני זוגות של ניגודים. (7 נקודות)

ב. קרא פרק י"ב, פסוקים 3-7.

מהו התהליך המתואר בקטע זה? הסבר כיצד הוא בא לידי ביטוי בשלוש מטפורות משלושה פסוקים שונים בקטע. (7 נקודות)

נושא בחירה: "חוק וחברה במקרא"

ענה על אחת מהשאלות 17-18.

17. קרא ויקרא, כ"ה, 39-41; דברים, ט"ו, 12-18.

ויקרא, כ"ה, 39-41

לֹא
 ט תַּעֲבֹד בּוֹ עֲבֹדַת עֶבֶד: בְּשֹׂכֵר כְּתוּשָׁב יִהְיֶה עִמָּךְ עַד־שְׁנַת
 טא הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ: וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־
 מְשֻׁפְחָתוֹ וְאֶל־אֲחֵת אִבְתָּיו יָשׁוּב:

דברים, ט"ו, 12-18

יב כִּי־יִמְכַר
 יג לְךָ אֲחִיךָ הָעֵבֶר־י אוֹ הָעֵבֶר־יָהּ וְעַבְדְּךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבַשְּׁנָה הַשְּׁבִיעִית
 יד תְּשַׁלְּחֵנוּ חֲפָזִי מֵעִמָּךְ: וְכִי־תִשְׁלַחֵנוּ חֲפָזִי מֵעִמָּךְ לֹא תִשְׁלַחֵנוּ
 יו רִיקָם: הַעֲנִיק תַּעֲנִיק לוֹ מֵצֵאֲנֶךָ וּמִגֶּרְמֶךָ וּמִקֶּבֶךָ אֲשֶׁר בְּרַכְךָ
 יז ה' אֱלֹהֶיךָ תִתֶּן־לוֹ: וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
 יח וַיִּפְדְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ עַל־כֵּן אֲנֹכִי מֵצִוְךָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה הַיּוֹם:
 יט וְהָיָה כִּי־יֹאמֶר אֵלֶיךָ לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ כִּי אֶהְבֶּךָ וְאֶת־בֵּיתְךָ
 כ כִּי־טוֹב לוֹ עִמָּךְ: וְלִקְחָתָ אֶת־הַמֶּרְצֵעַ וְנָתַתָּה בְּאָזְנוֹ וּבִדְלַת
 כא וְהָיָה לְךָ עֶבֶד עוֹלָם וְאִךָ לְאִמְתְּךָ תַעֲשֶׂה־כֵּן: לֹא יִקְשֶׁה בְּעֵינֶיךָ
 כב בְּשַׁלְּחַךְ אֹתוֹ חֲפָזִי מֵעִמָּךְ כִּי מִשְׁנֵה שָׂכָר שְׂכִיר עֲבָדְךָ שֵׁשׁ
 כג שָׁנִים וּבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תַעֲשֶׂה:

א. קרא פסוקים 16-17 בקטע מדברים שלפניך.

(1) קרא את חוק חמורבי, סעיף 282:

"כי יאמר עבד אל אדוניו: 'אתה לא אדוני', יוכיח אדוניו שהוא עבדו, ואת אוזני יכרותיו".
 מהו הנוהג הנזכר בשני המקורות (המקרא וחוק חמורבי), ומהו ההבדל בין שני
 המקורות מבחינת יחסי עבד-אדון? (4 נקודות)

(2) קרא את הקטע שלפניך מהתלמוד הירושלמי (מסכת קידושין, י"א, ע"ב).

"שאלו התלמידים את רבן יוחנן בן זכאי: מה ראה העבד הזה לירצע באוזנו יותר מכל
 אבריו? אמר להן: אוזן ששמעה מהר סיני (שמות, כ"ז) ולא יהיה לך אלהים אחרים על פני,
 ופירקה מעליה עול מלכות שמים וקיבלה עליה עול בשר ודם; אוזן ששמעה לפני הר סיני
 (ויקרא, כ"ה) כי לי בני ישראל עבדים, והלך זה וקנה אדון אחר; לפיכך תבוא האוזן
 ותרצע לפי שלא שמר מה ששמעה אוזנו".

כיצד הקטע מהתלמוד מנמק את החוק המקראי? (5 נקודות)

ב. מה מוסיף הכתוב בויקרא על הכתוב בדברים בנוגע למועד השחרור של העבד?

כתוב הסבר לכך המשתמע מהפסוקים בויקרא. (5 נקודות)

18. קרא שמות, כ', 7-14; ויקרא, י"ט, 11-16.

שמות, כ', 7-14

ז
 לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׂוּא כִּי לֹא יִנְקֶה ה' אֶת־אִשְׁרֵי־יִשְׂרָאֵל אֲת־שְׁמוֹ לְשׂוּא:
 ח זָכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל־מְלֶאכֶתְךָ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת ל' ה' אֱלֹהֶיךָ לֹא־תַעֲשֶׂה כָּל־מְלֶאכֶה אֹתָהּ: וּבִנְךָ וּבִתְךָ עֹבְדֶךָ וְאִמְתְּךָ וּבְחֵמֶתְךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ: כִּי שֵׁשֶׁת־יָמִים עָשָׂה ה' אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל־כֵּן בֵּרַךְ ה' אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ: כב כָּבֵד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמְךָ לְמַעַן יָאֲרִכּוּן יָמֶיךָ עַל־הָאָדָמָה אֲשֶׁר־ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: כג לֹא תִרְצַח לֹא תִנְאַף כד תַּעֲנֶה בְרַעַךְ עַד שֶׁקֶר: כה תַחֲמֹד בַּיִת רֵעֶךָ לֹא תַחֲמֹד אִשֶׁת רֵעֶךָ וְעַבְדּוֹ וְאִמְתּוֹ וְשׂוֹרְךָ וְחַמּוֹךָ וְכָל־אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ:

ויקרא, י"ט, 11-16

א לֹא תִגְנְבוּ וְלֹא־תִכְחֹשׁוּ וְלֹא־תִשְׁקְרוּ
 ב אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ: וְלֹא־תִשָּׁבְעוּ בְּשֵׁמִי לְשֶׁקֶר וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם־
 ג אֱלֹהֶיךָ אֲנִי ה': ד לֹא־תַעֲשֶׂק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוֶן
 ה פְּעֻלַּת שְׂכִיר אֶתְךָ עַד־בֶּקֶר: וְלֹא־תִקַּל לְחֹרֵשׁ וּלְפָנֶי עוֹר לֹא
 ו תִּתֵּן מִכֶּשֶׁל וְיִרְאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי ה': ז לֹא־תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפַּט
 ח לֹא־תִשָּׂא פְּנֵי־דָל וְלֹא תִהַדֵּר פְּנֵי גָדוֹל בְּעֵדֶק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ:
 ט לֹא־תִלְךָ רִכְוִיל בְּעַמִּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל־דָּם רֵעֶךָ אֲנִי ה':

א. חלק מהדיברות (בשמות) מתוארים בהרחבה בקטע מויקרא.

כתוב שני דיברות, ואת המצוות המקבילות להם בויקרא. (5 נקודות)

ב. קרא פסוק 15 בויקרא וכן שמות, כ"ג, 3.

(1) מהו הציווי הדומה בשני הפסוקים? (2 נקודות)

(2) לפניך שני פירושים של רש"י לפסוקים אלה:

פירוש רש"י לשמות, כ"ג, 3: " יודל לא תהדרי – לא תחלוק לו כבוד לזכותו בדין

ולומר: דל הוא, אזכנו ואכבדנו".

פירוש רש"י לויקרא, י"ט, 15: " יולא תהדר פני גדולי – שלא תאמר: עשיר הוא זה,

בן גדולים הוא זה, היאך אביישנו ואראה בבושתו, עונש יש בדבר".

הסבר כיצד רש"י מפרש כל אחד מן הציוויים. (7 נקודות)

נושא בחירה: "המאבק לחברה מוסרית – ערך מרכזי בנבואה"

ענה על אחת מהשאלות 19-20.

19. קרא ישעיה, י"א, 9-1; ירמיה, ז', 15-1.

ישעיה, י"א, 9-1

א ויצא
 ב חָטָר מִגֹּזַע יִשְׂרָאֵל וַיִּצְרֹךְ מִשְׂרָשָׁיו יַפְרָה: וַנְּחֵה עֲלֵינוּ רוּחַ הַיְיָ
 רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וּיְרֵאת הַיְיָ:
 ג וְהִרְיֹהוּ בִירְאֵת הַיְיָ וְלֹא-לְמִדְרָאָה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט וְלֹא-לְמִשְׁמַע
 ד אָזְנוֹ יִזְכִּיחַ: וּשְׁפֹט בְּצַדֵּק דְּלִים וְהִזְכִּיחַ בְּמִישׁוֹר לַעֲנוּי-אָרֶץ
 ה וְהִכָּה-אָרֶץ בְּשֹׁבֵט פִּיּוֹ וּבְרוּחַ שְׁפָתָיו יִמִּית רָשָׁע: וְהִיָּה
 ו צֶדֶק אֲזוּר מִתְּנוּ וְהֶאֱמוּנָה אֲזוּר חֲלָצִיו: וְגַר זָאֵב עִס-
 ז כָּבֶשׂ וַנִּמְרָ עִס-גְּדֵי יִרְבֵּץ וְעַגֵּל וּכְפִיד וּמְרִיא יַחְדָּו וְנֶעַר
 ח קִטָּן גָּהֵג בֶּסֶם: וַיַּפְרָה וְדָבַר תִּרְעִינָה יַחְדָּו יִרְבְּצוּ יִלְדִיָּהֶן
 ט וְאֲרִיָּה כִּבְקָר יֹאכַל-תְּבוּן: וְשַׁעֲשַׁע יִזְנֹק עַל-חֹד פֶּתֶן וְעַל
 מְאוֹרֵת צִפְעוֹנִי גְמוּל יְדוֹ הִדָּה: לֹא-יִרְעוּ וְלֹא-יִשְׁחִיתוּ
 כ בְּכָל-הָרָקִיעַ קִדְשֵׁי כִּי-מִלֵּאָה הָאָרֶץ דַּעַת אֶת-הַיְיָ כַּמַּיִם
 לִים מִכִּסִּים:

ירמיה, ז', 15-1

א הַדְּבָר אֲשֶׁר-הָיָה
 ב אֶל-יִרְמְיָהוּ מֵאֵת הַיְיָ: לֵאמֹר: עֲמֹד בְּשַׁעַר בַּיִת הַיְיָ וּקְרֵאת
 ג שֵׁם אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה וְאִמְרַת שְׁמַעוּ דְּבַר-הַיְיָ כָּל-יִהוּדָה
 ד הַבָּאִים בְּשַׁעֲרֵים הָאֵלֶּה לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַיְיָ:
 ה אָמַר הַיְיָ: עֲבֹאוּת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הֵיטִיבוּ דְרָכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם
 וְאִשְׁכַּנְה אֵתְכֶם בְּמָקוֹם הַזֶּה: אֶל-תִּבְטַחְו לָכֶם אֶל-דְּבַרֵי
 ו הַשֶּׁקֶר לֵאמֹר הֵיכַל הַיְיָ הֵיכַל הַיְיָ הֵמָּה: כִּי אִם-
 ז הֵיטִיב תֵּיטִיבוּ אֶת-דְּרָכֵיכֶם וְאֶת-מַעַלְלֵיכֶם אִם-עֲשׂוּ תַעֲשׂוּ
 ח מוֹשֶׁפֶט בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ: גַּר יִתּוֹם וְאַלְמָנָה לֹא תַעֲשִׂקוּ וְדָם
 ט נָקִי אֶל-תִּשְׁפְּכוּ בְּמָקוֹם הַזֶּה וְאַחֲרַי אֱלֹהִים אַחֲרֵים לֹא תִלְכוּ
 י לְדַע לָכֶם: וּשְׁכַנְתִּי אֵתְכֶם בְּמָקוֹם הַזֶּה בְּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי
 יא לְאֲבוֹתֵיכֶם לְמִן-עוֹלָם וְעַד-עוֹלָם:

הנה אתם בטחים לכם
 על-דברי השקר לבלתי הועיל: הגנב ורצח ונאף והשבוע
 לשקר וקטר לבעל והלך אחרי אלהים אחרים אשר לא-
 ידעתם: ובאתם ועמדתם לפני בבית הזה אשר נקרא-שמי
 עליו ואמרתם נצלנו למען עשות את כל-התועבת האלה:
 המערת פדעים היה הבית הזה אשר-נקרא-שמי עליו
 בעיניכם גם אנכי הנה ראיתי נאס-ה': כי לכו-נא אל-
 מקומי אשר בשילו אשר שפנתי שמי שם בראשונה וראו
 את אשר-עשיתי לו מפני רעת עמי ישראל: ועתה יען
 עשותכם את-כל-המעשים האלה נאס-ה' ואדבר אליכם
 השם ודבר ולא שמעתם ואקרא אתכם ולא עניתם:
 ועשיתי לבית אשר נקרא-שמי עליו אשר אתם בטחים בו
 ולמקום אשר-נתתי לכם ולאבותיכם כאשר עשיתי לשלזו:
 והשלכתי אתכם מעל פני כאשר השלכתי את-כל-אחיכם
 את כל-זרע אפרים:

א. קרא את הקטע מירמיה.

- (1) הסבר כיצד תופס העם את המקדש, וכיצד תפיסה זו משפיעה על התנהגותו. (3 נקודות)
- (2) צטט ביטוי מדברי הנביא המעיד שהוא מתנגד לתפיסת העם בנוגע למקדש. מה יקרה לעם, לדברי הנביא, אם הוא לא ישנה את התנהגותו? בסס את תשובתך על הכתוב. (3 נקודות)

ב. (1) איזו דמות מתוארת בקטע מישיעיה? ציין שתי צורות התנהגות של דמות זו, המנוגדות להתנהגות העם המתוארת בקטע מירמיה, וכתוב מהו הניגוד. (4 נקודות)

- (2) במה תהיה שונה החברה באחרית הימים, כפי שמתאר ישעיהו, מהחברה שמתאר ירמיהו בתקופתו? (4 נקודות)

20. קרא יחזקאל, כ"ב, 6-16; עמוס, ב', 6-14.

יחזקאל, כ"ב, 6-16

וְהָיָה נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְזִרְעוֹ הָיוּ בְּךָ לְמַעַן שִׁפְךָ־דָם׃ אֲבֹ
 וְאִם הִקְלוּ בְּךָ לַגֵּר עָשׂוּ בְעֶשְׂקָ בְּתוֹכְךָ יְתוֹס וְאַל־מָנָה הוֹנוּ בְּךָ׃
 קִדְשֵׁי בַיִת וְאֶת־שִׁבְתֹּתַי חָלַלְתָּ׃ אֲנָשִׁי רַכִּיל הָיוּ בְּךָ לְמַעַן
 שִׁפְךָ־דָם וְאֶל־הַהָרִים אָכְלוּ בְּךָ זִמָּה עָשׂוּ בְּתוֹכְךָ׃ עֲרוֹת־אֲבֹ
 גִלְהִיבְךָ טִמְאַת הַנְּהָרָה עֲנוּ־בְךָ׃ וְאִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ עָשָׂה
 תוֹעֵבָה וְאִישׁ אֶת־כְּלָתוֹ טִמְא בְּזִמָּה וְאִישׁ אֶת־אָחִיתוֹ בְּתֹ
 אֲבִיו עָנָה־בְּךָ׃ שׂוֹחַד לְקַחוּ־בְךָ לְמַעַן שִׁפְךָ־דָם נֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית
 לְקַחְתָּ וְתַבְצַעְנִי רָעִיךְ בְּעֶשְׂקָ וְאֶתִּי שִׁכַחְתָּ נָאִם אֲדֹנָי ה'׃
 וְהָיָה הַפִּיתִי כַּפִּי אֶל־בְּצַעַךְ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ וְעַל־דַּמְךָ אֲשֶׁר הָיוּ
 בְּתוֹכְךָ׃ הִיעַמְד לְבַבְךָ אֶס־תְּחַזְקֶנָּה וְיָדְךָ לִימִים אֲשֶׁר אֲנִי עָשָׂה
 אוֹתְךָ אֲנִי ה' דְּבַרְתִּי וְעָשִׂיתִי׃ וְהַפִּיצוֹתִי אוֹתְךָ בְּגוֹיִם וְזָרִיתִךָ
 בְּאַרְצוֹת וְהִתְמוֹתֵי טִמְאַתְךָ מִמּוֹךְ׃ וְנַחֲלַת בְּךָ לְעֵינֵי גוֹיִם וִידְעַת
 כִּי־אֲנִי ה'׃

(שים לב: קטע נוסף וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

אָמַר ה' עַל-שְׁלֹשָׁה פְּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל-אַרְבַּעַה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ
 עַל-מִכְרָם בַּכֶּסֶף צְדִיק וְאֶבְיוֹן בְּעִבּוֹר גְּעִלִים: הַשְּׂאֲפִים
 עַל-עַפְר־אֶרֶץ בְּרֹאשׁ דָּלִים וְדָרַךְ עֲנוּיִם יָטוּ וְאִישׁ וְאִבּוֹ
 יֵלְכוּ אֶל-הַנְּעֻדָה לְמַעַן חַלֵּל אֶת-שֵׁם קִדְשִׁי: וְעַל-בְּגָדִים
 חִבְלִים יָטוּ אֶצֶל כָּל-מִזְבַּח וַיִּזֵּן עֲנוּשִׁים יִשְׁתּוּ בֵּית אֱלֹהֵיהֶם:
 וְאֲנֹכִי הִשְׁמַדְתִּי אֶת-הָאָמֹרִי מִפְּנֵיהֶם אֲשֶׁר כָּגְבַה אֲרֻזִים
 גָּבְהוּ וְחֹסֵן הוּא כְּאֱלוֹנִים וְאֲשַׁמִּיד פְּרִיו מִמַּעַל וְשָׂדֶשׁוּ
 מִתַּחַת: וְאֲנֹכִי הֶעֱלִיתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְאוֹלַךְ אֶתְכֶם
 בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה לְרֶשֶׁת אֶת-אֶרֶץ הָאָמֹרִי: וְאֶקִּים
 מִבְּנֵיכֶם לְנָבִיאִים וּמִבְּחֹרֵיכֶם לְנֹזְדִים הֵאָף אֵיךְ-זֹאת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל נָאִם-ה': וְתִשְׁקוּ אֶת-הַנְּזֻדִים יוֹן וְעַל-הַנְּבִיאִים
 צִוִּיתֶם לֵאמֹר לֹא תִנְבְּאוּ: הִנֵּה אֲנֹכִי מַעִיק תַּחְתֵּיכֶם כַּאֲשֶׁר
 תַּעֲיֹק הַעֲגֹלָה הַמְּלֹאָה לֵה עֹמִיד: וְאֶבֶד מִנוֹס מִקָּל
 וְחֹזֵק לֹא-יֵאֱמָץ כֹּחַ וְגִבּוֹר לֹא-יִמְלֹט נַפְשׁוֹ:

א. קרא יחזקאל, כ"ב, 6-12; עמוס, ב', 6-8.

בקטעים אלה נזכרים חטאים בין אדם לחברו ובין אדם לאלוהים.
 הבא מכל אחד מהקטעים שתי דוגמאות לחטאים בין אדם לחברו, ודוגמה אחת
 לחטאים בין אדם לאלוהים (סה"כ – שש דוגמאות). (8 נקודות)

ב. (1) קרא פסוקים 9-14 בקטע מעמוס שלפניך.

ציין שלושה אירועים בחיי העם הנזכרים בקטע זה. במה מאשים הנביא את
 העם, באמצעות אזכור האירועים האלה? (4 נקודות)

(2) באיזה פסוק ביחזקאל (כ"ב, 6-16) נרמזת האשמה דומה כלפי העם? הסבר.
 (2 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
 אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך